

Indholdsfortegnelse

Emne 1: Regeringen samt kongen	2
<i>Kongen</i>	<i>2</i>
<i>Regeringen</i>	<i>3</i>
Emne 2: Folketinget	13
Emne 3: Domstolene	21
Emne 4: Lovgivningsprocessen	31
Emne 5: Lovgivningsmagtens kompetence (+ selvstændig anordningsmyndighed)	38
Emne 6: Kundgørelse og ikrafttræden: GRL § 22, 2 pkt.	49
Emne 7: Udenrigsforhold, § 19	57
Emne 8: Suverænitetssafgivelse, § 20(+19)	65
Emne 9: Dømmende magt.....	74
Emne 10: Magtadskillelse.....	87
Emne 11: Frihedsrettigheder og frihedsberøvelse	94
<i>DEL 1: Friheds og menneskerettigheder.....</i>	<i>94</i>
<i>DEL 2: Frihedsberøvelse, § 71.....</i>	<i>97</i>
Emne 12: Boligens og privatlivets beskyttelse	105
Emne 13: Ekspropriation § 73.....	110
Emne 14: Ytringsfrihed, § 77.....	124
Emne 15: Foreningsfrihed og Forsamlingsfrihed	135
Emne 16: Religionsfrihed, erhverv, arbejde, forsørgelse og undervisning	146

I GRL IKKE krav til en minister → Modsætningsvis konkl. Ud fra krav til valgbarhed til FT

- § 15, stk. 2. (Refleksvirkning): IKKE udnævnes en minister: forventes, mødt med mistillidsvotum i FT

Regeringens organ

§17 og §18: regeringens organisering af arbejde: [Statsrådet og Ministerrådet](#)

- › Ministerrådet: ikke anvendt i over 100 år – ingen praktisk betydning(desvetudo)

§17, stk. 2: [retssædvane på GRL-niveau](#)

- Statsrådet afholdes én gang om måneden og bekræfter en allerede gennemført regeringsforanstaltning(Korroboration)
 - › Behandlingen: formalitet, dvs. fører IKKE til ugyldighed, hvis IKKE følges

Ministeransvar

Ministre er underlagt dobbelt ansvars ordning

Politiske ansvar

§ 14, 1. pkt. : *ST afskediger sine ministre*

Mistillidsvotum

§15: [Demokratisk sikkerhedsforanstaltning](#), FT føre kontrol med regeringen → udøve konsekvens gennem mistillidsvotum.

§ 15, stk. 1: individuelt ansvar til enkelte ministre.

- Konsekvens: ubetinget gå af
- Praksis: sjældent → Går selv af inden
- §14, 2 pkt.: ST afskedige minister, hvis forventes at mødes med mistillidsvotum.
- Mulighed: Samlede regering kan stille sig solidarisk med ministeren: mistillidsafstemningen til en afstemning for eller imod den samlede regering

§ 15, stk. 2, 1. pkt.: Kollektivt ansvar. FT udtaler mistillid til ST og den samlede regeringen.

- ST har 2 muligheder:
 - Han kan begære regeringens afsked, eller
 - Udskrive nyvalg.

§15 stk. 2, 1 pkt.: regeringen har ikke ubetinget pligt til at gå af, hvis der vedtages et mistillidsvota til statsministeren, men den kan i stedet vælge at udskrive nyvalg til Folketinget

- → Hvis: resultat: nye Folketing flertal i mod regeringen → regeringen må gå af

GRL: INGEN formkrav til mistillidsvotum. Oftest: forslag til vedtagelse, FFO §24

- Ingen krav til grundlag for mistillid, fx personlige egenskaber, "dårlig" politik
- Minister/regering kan blive **politisk ansvarlig for ALT**

- › **Anstaltsanordninger kan endda skabe hjemmel for vidtgående indskrænkninger i borgernes retsforhold**
 - › Tendensen går dog mod, at disse forhold skal reguleres – hensyn til borgernes retssikkerhed
 - › F.eks. frihedsberøvelse i psykiatrien var tidligere reguleret gennem anstaltsanordninger
- › **Anstaltsanordninger kan endvidere skabe hjemmel for indskrænkninger i GRL's frihedsrettigheder**
 - › F.eks. kan der indføres regler om brevcensur for indsatte i fængslerne på trods af GRL § 77
- › **Retspraksis vedrørende anstaltsanordninger**
 - › **U 1988.731 Ø – Niels Hundeven-sagen**
 - › NH blev forbudt at tage sin hund med på biblioteket. Han gjorde gældende, at forbuddet ikke var fyldigt vedtaget og bekendtgjort.
 - › **ØL:** En offentlig institution kan for at sikre institutionens ordnede funktioner fastsætte almindelige forskrifter for publikums adfærd på institutionens område. Der gælder ikke særlige forskrifter med hensyn til måden, hvorpå oplysning om sådanne forskrifter skal gives. Forbuddet var alene båret af saglige hensyn til bibliotekets drift, og var gyldigt og lovligt.
(proportionalitets-princippet)
 - › **U 2001.83 H – Bøn på AMU-centret-sagen**
 - › En muslimsk mand blev forbudt at bede i kantinen på et AMU-center efter et sammenstød med en dansk elevgruppe og den muslimske elevgruppe. Den muslimske gruppe blev henvist til at bede i et andet lokale. Personen blev bortvist efter at have overtrådt denne regel
 - › **HR:** De af centret fastsatte regler var gyldige, og bortvisning for overtrædelse var lovligt.
 - › **Hvilke krav gælder for anstaltsanordninger?**
 - › **Det generelle krav om forvaltningens saglighed**
 - › Indgrebene skal være sagligt begrundet ift. anstaltens formål
 - › F.eks. sagligt at forbyde alkohol på en afvænningsanstalt, men næppe sagligt som generelt forbud på f.eks. et plejehjem.
 - › F.eks. Niels Hundeven-sagen
 - › **Proportionalitet**
 - › Indgrebene må ikke være mere vidtgående, end hvad der kræves for at opnå anstaltens formål
 - › Der skal være et rimeligt forhold mellem mål og middel
- › **3. Sædvane**
 - › *”En handlemåde fulgt almindeligt, stadigt og længe med den overbevisning, at man har været retligt forpligtet eller berettiget hertil.”*
 - › Har nær sammenhæng med anstaltsanordninger, da nogen mener, at hjemlen for anstaltsanordninger er en retssædvane.
 - › **Dog kan retssædvaner hjemle anordninger i videre omfang end blot anstaltsanordninger**
 - › **Flagbekendtgørelsen af 10. april 1915**

- › Endelig vurdering foretages af domstolene (afventer samtykke, hvis de finder, at ytringen er fremsat i Folketinget)

Til hvad kræves Folketingets samtykke? ("*drages til ansvar*")

- › **Straffesager**
- › **Civile søgsmål:** Fx erstatningskrav for injurier
- › **Mortifikationssøgsmål:** forurettede ønsker: DM erklærer påstande for urigtig
- › **Tjenstlige sanktioner:** Offentligt ansatte medlemmer af FT: formentligt, beskyttet mod afskedigelse begrundet i deres udtalelser i FT
- › **Ansvar inden for Folketingets egne rammer kræver ikke samtykke ("*uden for samme*")**
- › Regler herom i **FFO § 29, stk. 2 og 3.**
 - Formanden kan kalde et medlem til orden, hvis der fremsættes utilbørlige ytringer
 - Endvidere kan der besluttes udelukkelse i op til 14 dage
 - **Praksis: FT meget tilbageholdende med at give samtykke efter § 57, 2. pkt.**
- › Den parlamentariske ytringsfrihed er særdeles tungtvejende i forhold til hensynet til beskyttelse af de/den krænkede
 - Samtykke gives: åbenlys misbrug af den parlamentariske ytringsfrihed

Udtalelser i tv, radio, aviser er IKKE omfattet af §57, 2 led

Folketingsmedlem udtaler sig strafbart om en gruppe med en bestemt seksuel overbevisning... det er strafbart... Går ud og udtaler af egen fri vilje samme ting, får at få opmærksomhed... Overvejer at rejse tiltale jf. §57, 2 led.

Anklagemyndigheden: Skal der hentes samtykke fra Folketinget?

Ja, da man følger 1. led

Sammenfatning:

Organisation og virksomhed, GL § 48

Mødeindkaldelse: GL § 39
 Offentlighed: GL § 49, 1. pkt.
 → Lukkede døre: GL § 49, 2. pkt. jf. FFO § 37
 Beslutningsdygtighed jf. GL § 50, jf. FFO § 33 – 35: 50 pct.
 Forholdstalsvalg ved kommissioner: GL § 52, jf. FFO § 36
 Forespørgselsdebat: GL § 53, jf. FFO § 21
 FFO § 20: Spørgsmål (≠ pligt if. GL eller MAL)
 Ombudsmand: GL § 55
 Kun bundet ved overbevisning: GL § 56
 Simple folketingsbeslutninger: 2. behandling jf. FFO § 17, stk. 1, 1. pkt.
 Diskontinuitet, GL § 41, stk. 4

- › Geografiske ændringer
- › Beskyttelsens rækkevidde: formålsfortolkning af **GRL's §64**: også hvis arbejdsopgaverne ændres

U 1923.821 H – Dommer Grundtvig-sagen

- Justitsministeren havde foretaget ændringer i fordelingen mellem retskredsens tre dommere
- Dommer Grundtvig havde før varetaget ”små borgerlige sager”, og skulle nu varetage strafferetsplejen.

Højesteret:

- Dommer Grundtvigs embede må anses at blive et væsentligt andet og mere byrdefuldt
- Dommer Grundtvig er således ikke pligtig til at tåle forflyttelsen
 - Han må dog stadig tåle mindre vidtrækkende ændringer i sags sammensætningen

Konklusion: Ændringen i Dommer Grundtvigs pligts omfang og indhold var så væsentlige, at der var tale om en forflyttelse.

- Hvorfor kunne forflyttelsen ikke begrundes i en omordning af domstolene?
 - › IKKE tale om en omordning, da denne ikke var fastsat ved lov

Er brugen af konstituerede dommer grundlovmæssig?

- › **Konstituerede dommere:** ikke-fastudnævnte juridiske dommere, fx som en del i dommeruddannelsen
- › Funktionelt uafhængige, men ikke personelt uafhængige, jf. **§64**

U 1994.536 H – Dommerkonstitutions-sagen

- › En fuldmægtig fra JM's 3. kontor (kontoret for strafferetspleje og straffelovgivning) havde konstitution som dommer 25 dage om året, hvor hun blandt deltog i straffesager.
- › **Højesteret:**
 - › **GRL §§ 3 og 64** må fortolkes således, at de ikke udelukker, at dømmende funktioner i et vist omfang kan udøves af dommere, der ikke nyder en grundlovssikret beskyttelse mod afskedigelse og forflyttelse
 - › Ikke tilstrækkeligt grundlag for, at anse den bestående konstitutionspraksis for grundlovsstridig
 - › HR fandt, at en generel afklaring af spørgsmålet bør ske gennem lovgivningen, men at den konkrete dom skulle ophæves efter EMRK art. 6 (straffesager skal afgøres af en ”uafhængig og upartisk domstol”).
- › **NU:** i **RPL** fastsat regler: etablerer personel uafhængighed for midlertidigt beskikkede dommere.
 - › Reglerne er kun på lovsniveau, og de indebærer derfor IKKE nogen grundlovmæssig beskyttelse af det nævnte domstols personale.

- MEN: lov vil kan godt gengive eller supplere en beslutning med hjemmel i et prærogativ
 - Indehaveren af enekompetencen i medfør af det pågældende prærogativ er ikke bundet af en sådan lov

Grundlovens procedureregler: bestemte lovgivningsområder, indskrænker LM's kompetence: kræver folkeafstemning:

- § 88 – Grundlovsændring
- § 29 – Ændring af valgretsaldere
- § 20 – Suverænitetsafgivelse (hvis under 5/6 flertal)
 - Her ligger lovgivningskompetencen hos LM og borgerne i fællesskab
 - FT kan altid tilbagekalde kompetence, der er overladt til EU

2. Materielle begrænsninger

- **Begrebet "materielle"?**
 - **Indholdsmæssige** i loven
 - Dvs. GRL's bestemmelser sætter indholdsmæssige grænser for, hvilken lovgivning, LM gyldigt kan gennemføre, selvom kompetencen til at regulere det pågældende emne ikke er henlagt til andre statsorganer.
- Eksempler på materielle begrænsninger af LM's kompetence:
 - § 28: Højest 179 medlemmer i Folketinget
 - **GRL kap. VII og VII:** Religionsfriheden og frihedsrettighederne
 - **GRL § 82:** Det kommunale selvstyre: kan IKKE afskaffe det kommunale selvstyre

3. Uskrevne begrænsninger

Diskussion i teorien: Udgør Grønlands og Færøernes selvstyre en begrænsning af LM's kompetence?

- Kan lovgivningsmagten ophæve selvstyret ved at ændre/ophæve selvstyrelovene?
 - **Formelt:** tale om **delegation** af lovgivningskompetence
 - Delegationer kan **ikke gøres statsretligt uigenkaldelige**, dvs. delegationen kan formelt set tilbagekalde
- Selvstyreordningerne er fastsat **ved lov**
 - En lov kan ændres gennem almindelig lov
 - Ingen særstilling i GRL
- I selvstyrelovenes indledning omtales det grønlandske og færøske selvstyre som selvstændige folk som er ligeværdige med den danske regering,
- **Pensum:** Rent statsretligt er det stadig muligt for lovgivningsmagten at ændre eller helt ophæve selvstyreloven
 - Men må være noget nær en politisk umulighed

Lighedsprincip: ikke forskelsbehandle

Diskussion i teorien: Gælder der et generelt lighedsprincip på grundlovsniveau, som begrænser lovgivningsmagtens kompetence? 2 domme

GRL § 70 og 71 indeholder et konkret lighedsprincip på grundlovsniveau

U 1965.293 H – Huslejestop-dommen: